

I. DREPT CIVIL

A. APLICAREA LEGII CIVILE

1. Certificat de atestare fiscală. Imposibilitatea de a crea, modifica sau stinge raporturi juridice

- Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal¹: art. 254 alin. (7), art. 259 alin. (6¹)
- Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală²: art. 113 alin. (4)-(5)
- Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1553/2006 pentru aprobarea Deciziei Comisiei fiscale centrale nr. 6/2006
- Curtea Constituțională: Decizia nr. 1069/2009³, Decizia nr. 523/2016⁴

CertIFICATELE de atestare fiscală au numai un rol informativ și nu reprezintă o manifestare de voință în scopul de a crea modifica sau stinge raporturi juridice civile.

**(Secția I civilă, Decizia civilă nr. 438 din 10 septembrie 2019⁵,
rezumată de judecător Florin Șuiu)**

Prin decizia civilă nr. 208 din 12.04.2019, Tribunalul Caraș-Severin a respins apelul declarat de reclamantii A..., B... și C... în calitate de moștenitori ai reclamantului D... și de pârâții E... [...] și F... împotriva sentinței civile nr. 2543/21.12.2018 pronunțată de Judecătoria Reșița în dosar nr. [...] /290/2011*.

Au fost respinse ca neîntemeiate motivele din apel reglementate de prevederile art. 280 alin. (2) din vechiul Cod de procedură civilă cu privire la necompetența materială și funcțională a instanței de fond, chestiune tranșată irevocabil prin decizia civilă nr. 107 pronunțată la 13.06.2018 de Curtea de Apel Timișoara cu ocazia soluționării recursului declarat în dosarul nr. [...] /290/2011, când s-a reținut că reclamantii nu au invocat până la prima zi de înfățișare în fața instanței de fond necompetența materială a instanței civile.

¹ Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, publicată în M. Of. nr. 927 din 23 decembrie 2003, cu modificările și completările ulterioare a fost abrogată prin dispozițiile art. 502 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 227 privind Codul fiscal, publicată în M. Of. nr. 688 din 10 septembrie 2015. (F.N.)

² O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată în M. Of. nr. 513 din 31 iulie 2007, cu modificările și completările ulterioare a fost abrogată prin dispozițiile art. 354 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în M. Of. nr. 547 din 23 iulie 2015. (F.N.)

³ Publicată în M. Of. nr. 567 din 14 august 2009. (F.N.)

⁴ Publicată în M. Of. nr. 34 din 12 ianuarie 2017. (F.N.)

⁵ Speța a fost publicată în Revista Buletinul Curților de Apel nr. 12/2019, p. 8. (F.N.)

Tribunalul și-a însușit argumentele primei instanțe și a reținut ca neîntemeiate criticile vizând depășirea atribuțiilor puterii judecătorești prin încălcarea autorității de lucru judecat anterior în instanțele penale a normelor de procedură aplicabile unei cauze civile exercitate în cadrul unui dosar penal, a greșitei interpretări a actului juridic dedus judecării, care decurge dintr-un dosar penal și a greșitei aplicări a legii incidente în cauză.

Totodată, s-au reținut ca neîntemeiate criticile vizând răspunderea civilă delictuală, instanța de fond examinând în mod just excepția lipsei legitimării procesuale pasive a pârâtului Parchetul de pe lângă Judecătoria Reșița și îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 998 și urm. din vechiul C. civ.

În raport de considerentele menționate, Tribunalul a apreciat că nici celelalte motive invocate de reclamant – instanța a acordat mai mult decât s-a cerut; motivele reținute în hotărâre sunt străine de natura pricinii – nu își regăsesc incidența în cauză.

În legătură cu apelul declarat de E... [...] și F... instanța de apel a apreciat că în mod corect Judecătoria a considerat că reclamantii justifică atât legitimarea procesuală pasivă, cât și interesul promovării acțiunii, prin raportare la calitatea lor de promitenți-cumpărători.

Împotriva hotărârii reclamantii A..., B... și C... în calitate de moștenitori ai reclamantului D... au exercitat calea de atac a recursului reiterând motivele invocate „în apărare, atât în instanța de fond”, cât și în „apel, după rejudecare”.

Recursul a fost motivat în drept cu prevederile art. 304 pct. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9 din vechiul C. pr. civ., solicitându-se casarea deciziei civile recurate și trimiterea cauzei în vederea judecării recursului de instanța competentă potrivit legii în raport de prevederile art. 14 alin. (1)-(5), art. 15 alin. (1)-(4), art. 16, art. 20 alin. (1) și (3), art. 22 alin. (1) raportat la art. 445 alin. (1)-(5) din vechiul C. pr. pen., precum și anularea certificatelor fiscale false nr. 315/2007, 602/2007, 6077/2007 și a tuturor actelor subsecvente acestora.

În vederea analizării criticilor formulate în calea extraordinară de atac a recursului, se impune stabilirea contextului în care a fost sesizată instanța de judecată la 12.04.2011.

Astfel, prin Ordonanța de scoatere de sub urmărire penală și aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ dată în dosarul nr. [...] /P/2009 la data de 18.06.2010, Parchetul de pe lângă Judecătoria Reșița a dispus scoaterea de sub urmărire penală pentru faptele prevăzute de art. 25 C. pen., raportat la art. 289 și art. 290 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., respectiv art. 289 și art. 290 C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., a învinuiților F... și G..., aplicarea unei amenzi în sumă de 1 000 lei învinuitului și 500 lei învinuitei și înaintarea unui exemplar al ordonanței Primăriei – Consiliului [...] în vederea demarării demersurilor legale referitor la anularea certificatelor fiscale false nr. 215/2007, 602/2007 și 677/2007 și a tuturor actelor subsecvente acestora, reținând că în cursul anului 2007, învinuitul F..., în calitate de secretar al Primăriei [...], i-a solicitat învinuitei G..., agent fiscal, să întocmească în fals mai multe certificate fiscale și cereri de eliberare, după cum urmează: 215/2007, 602/2007 și 677/2007. A mai reținut că cererile de eliberare figurează ca fiind formulate de către H..., I... și J..., deși aceste persoane nu au solicitat eliberarea vreunui certificat fiscal (fila 5 dosar nr. [...] /290/2011).

Împotriva acestei ordonanțe, petentul F..., pârât în prezentul dosar, a formulat plângere, care a fost respinsă prin sentința penală nr. 461/9.11.2010, pronunțată de Judecătoria Reșița în dosar nr. [...] /290/2010 (filele 6-7 dosar), definitivă prin Decizia

penală nr. 33/R/8.02.2011 (filele 8-11 dosar), pronunțată de Tribunalul Caraș-Severin, prin care au fost respinse recursurile formulate.

Ulterior, s-a dispus îndreptarea erorii materiale cu privire la certificatul fiscal nr. 215/2007 ca fiind corect nr. 315/2007, prin procesul verbal de îndreptare eroare materială din data de 20.12.2011 (fila 34 dosar).

Așadar, urma a fi sesizată instanța civilă referitor la anularea certificatelor fiscale false nr. 215/2007, 602/2007 și 677/2007 și a tuturor actelor subsecvente acestora.

Ca urmare a menținerii Ordonanței din data de 18.06.2010 ca legală și temeinică prin hotărârile judecătorești mai sus menționate, apelanta-reclamanta A... și D... - antecesorul apelanților reclamanți B... și C..., au investit instanța civilă cu acțiunea civilă înregistrată la data de 12.04.2011, prin care au solicitat instanței anularea certificatului de moștenitor nr. 174/04.06.2007 în dosarul nr. [...] /2007 al BNP. K..., precum și a contractului de vânzare-cumpărare nr. 4693/2007, referitor la terenurile situate în [...], identificate în CF. [...], nr. top [...] și [...] (cu transfer în CF. [...] UAT. [...] loc [...]) și a tuturor actelor subsecvente, apreciind că certificatele fiscale nr. 602/2007 și nr. 677/2007, care au stat la baza dezbaterii succesorale și a vânzărilor subsecvente, au fost anulate prin Ordonanța din data de 18.06.2010.

Însă, pe parcursul judecății în primă instanță, apelanta-reclamanta A... și D... - antecesorul apelanților reclamanți B... și C... au depus precizare de acțiune, prin care au solicitat, pe lângă petitele inițiale, și anularea certificatelor fiscale false nr. 315/2007, nr. 602/2007 și nr. 677/2007, precum și a tuturor actelor subsecvente acestora, așa cum rezultă din înscrisul de la fila 193 din dosarul primei instanțe – vol. I, susținând în continuare că acestea au fost anulate de instanța penală.

De menționat că, în cadrul rejudecării în fond după casare instanțele s-au pronunțat asupra petitelui privind anularea certificatelor fiscale și a tuturor actelor subsecvente.

În legătură cu natura certificatelor de atestare fiscală este de remarcat că, potrivit Deciziei Comisiei fiscale centrale nr. 6/2006, aprobată prin Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1553/2006, certificatul de atestare fiscală reprezintă un act emis de organul fiscal competent prin care sunt atestate creanțele fiscale exigibile pe care o persoană fizică sau juridică le datorează la o anumită dată.

În consecință, certificatul de atestare fiscală nu este un act care stabilește modifică ori stinge drepturi sau obligații fiscale, având numai rolul de informare asupra creanțelor fiscale.

Prin decizia Curții Constituționale nr. 1069/2009, cu privire la dispozițiile art. 254 alin. (7) și art. 259 alin. (6¹) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, ale cărei considerente au stat la baza Deciziei CCR nr. 523/2016, cu privire la dispozițiile art. 113 alin. (4) și (5) din O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, s-a statuat că *„dispozițiile legale criticate prevăd că înstrăinarea unui teren sau a unei construcții nu poate fi efectuată, sub sancțiunea nulității absolute a actului translativ de proprietate, până când titularul dreptului de proprietate asupra terenului respectiv nu are stinse orice creanțe fiscale locale, cu excepția obligațiilor fiscale aflate în litigiu, cuvenite bugetului local al unității administrativ-teritoriale unde este amplasat terenul sau al celei unde își are domiciliul fiscal contribuabilul în cauză. Rațiunea care a stat la baza unei atari soluții legislative a fost crearea unui climat de stabilitate și securitate juridică, precum și preocuparea statului în a găsi metode eficiente pentru a determina contribuabilul să își execute obligațiile fiscale indiferent de natura și cuantumul lor. Astfel, Curtea reține că o asemenea măsură este expresia obligației pozitive a statului*

de a asigura ritmicitatea și certitudinea alimentării bugetelor locale cu sumele de bani aferente obligațiilor fiscale care revin în sarcina contribuabililor. Prin urmare, faptul că legiuitorul a condiționat înstrăinarea unui teren sau a unei clădiri de stingerea tuturor creanțelor fiscale locale ale titularului dreptului de proprietate nu echivalează cu instituirea unei incapacități de a vinde sau de a dona bunul imobil în cauză, ci, din contră, o asemenea condiționare este menită să asigure în mod eficient îndeplinirea unei obligații legale și constituționale a persoanelor fizice sau juridice, și anume plata sarcinilor fiscale, indiferent de natura lor, la bugetele locale.”

Rezultă deci că numai valabilitatea unor acte de înstrăinare este condiționată de plata creanțelor fiscale, ori din dosarul de urmărire penală nr. [...]P/2009 nu a rezultat că certificatele fiscale a căror anulare s-a solicitat ar fi cuprins date nereale și cu privire la situația creanțelor fiscale, atestând în fals că imobilele respective nu ar fi fost grefate de datorii.

Pe de altă parte, certificatele de atestare fiscală având numai un rol informativ nu exprimă o manifestare de voință producătoare de efecte juridice cu scopul de a crea, modifica sau stinge raporturi juridice civile.

În concluzie, se reține că în mod just instanța de apel și instanța de fond au apreciat cu privire la valabilitatea actelor subsecvente acestor certificate de atestare fiscală, cu atât mai mult cu cât în speță reclamantii nu au justificat un drept de proprietate prin contractele încheiate sub semnătură privată sub imperiul prevederilor Legii nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, prin care înstrăinarea terenurilor prin acte între vii a fost interzisă.

2. Prestații sociale încasate necuvenit de moștenitorii beneficiarului. Cerere de restituire. Lege aplicabilă

– Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap rep.¹: art. 101 alin. (1) și (2)

– Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, rep.²: art. 6 alin. (2)

Cererea de restituire a prestațiilor sociale încasate în mod necuvenit de moștenitorii beneficiarului întemeiată pe prevederile Legii nr. 448/2006 are natura unei cereri în acoperirea prejudiciului cauzat printr-o faptă ilicită, astfel că legea aplicabilă în soluționarea litigiului se stabilește conform art. 6 alin. (2) Cod civil.

(Secția I civilă, Decizia civilă nr. 248 din 8 mai 2019³,
rezumată de judecător Florin Șuiu)

Prin sentința civilă nr. 961/17.05.2018 pronunțată de Judecătoria Reșița în dosar nr. [...]290/2017 a fost respinsă ca inadmisibilă cererea formulată de reclamanta Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Caraș-Severin împotriva pârâților A..., B...și C... SA.

¹ Publicată în M. Of. nr. 1 din 3 ianuarie 2008. (F.N.)

² Publicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011. (F.N.)

³ Speța a fost publicată în Revista Buletinul Curților de Apel nr. 8-9/2019, p. 9. (F.N.)

Apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței a fost respins de Tribunalul Caraș-Severin prin decizia civilă nr. 579/A/22.10.2018 pronunțată în dosar nr. [...] /290/2017

Împotriva deciziei a declarat recurs reclamanta care în motivare a învederat în esență că, raportat la momentul la care s-a creat prejudiciul și la prevederile art. 6 Cod civil, în mod greșit a reținut tribunalul incidența modificărilor aduse de O.U.G. nr. 93/2016 celei cu nr. 44/2014.

Astfel investită, Curtea a constatat că reclamanta a solicitat primei instanțe obligarea pârâților la restituirea prestațiilor sociale încasate necuvenit de moștenitorii defunctului D... în perioada noiembrie 2013-ianuarie 2014 și dobânda aferentă.

Pentru a respinge ca inadmisibilă cererea, judecătoria a avut în vedere că reclamanta a sesizat instanța la 12.09.2017, iar dispoziția de recuperare de la moștenitori a sumei de bani încasată de aceștia a fost emisă la 11.05.2016, dată la care Legea nr. 448/2016 a fost modificată, consecința fiind aceea că, față de dispozițiile art. 101 din lege, de cele ale art. 1 alin. (4) și urm. din O.U.G. nr. 44/2014 și ale art. 226 din Legea nr. 207/2015, recuperarea sumelor încasate necuvenit se face prin punerea în executare a dispoziției de recuperare în condițiile stabilite de Codul de procedură fiscală și nu pe calea urmată de reclamantă.

A mai avut în vedere instanța că, potrivit art. 6 alin. (5) și (6) Cod civil, dispozițiile legii noi se aplică actelor și faptelor încheiate după intrarea lor în vigoare, la fel și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior, derivate din starea și capacitatea persoanelor, dacă aceste situații subzistă după intrarea în vigoare a legii noi.

Respingând apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței, tribunalul a reținut că, față de data emiterii dispoziției de recuperare, prima instanță a făcut corecta aplicare a dispozițiilor art. 6 alin. (5) și (6) Cod civil coroborat cu art. 1 alin. (4) din O.U.G. nr. 44/2014, art. 226 din Legea nr. 207/2015.

Raportând criticile recurenței la aceste constatări ale tribunalului, Curtea le-a găsit ca fiind întemeiate și le-a admis ca atare.

Astfel, solicitarea reclamantei privind restituirea prestațiilor sociale încasate în mod necuvenit de moștenitorii persoanei îndreptățită la acest beneficiu (și care a decedat) întemeiată pe prevederile Legii nr. 448/2006 are natura unei cereri în acoperirea prejudiciului cauzat prin fapta ilicită susținut a fi fost săvârșită de pârâți, legea aplicabilă în soluționarea unui litigiu având un asemenea obiect fiind stabilită de art. 6 alin. (2) Cod civil („Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite... înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii... lor”) și nu de art. 6 alin. (5) și (6) din același cod.

Pentru a reține incidența alineatului (5) al art. 6 C. civ. („Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare”), instanțele anterioare s-au raportat greșit la momentul emiterii deciziei de recuperare (11.05.2016), câtă vreme litigiul nu vizează acest act al reclamantei ci, așa cum s-a arătat, cauzarea unui prejudiciu printr-o faptă ilicită.

Nici alineatul 6 („Dispozițiile legii noi sunt... aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor...”) – de asemenea reținut ca fiind incident – nu este aplicabil

cauzei, câtă vreme nu decesul antecesorului pârâților este vizat de litigiu ci prejudiciul cauzat de pârâții moștenitori ai acestuia.

Având în vedere aceste considerente, Curtea constată că la momentul cauzării prejudiciului invocat de reclamantă (noiembrie 2013-ianuarie 2014), prevederile art. 101 din Legea nr. 448/2006 dispuneau că „(1) Sumele încasate necuvenit cu titlu de prestații sociale de către persoana cu handicap sau familia acesteia se recuperează de la aceasta...(2) Sumele stabilite în conformitate cu prevederile alin. (1), nerecuperate din cauza decesului persoanei cu handicap, se recuperează, după caz, de la moștenitori... în condițiile dreptului comun”, astfel că prezenta cerere prin care reclamanta a solicitat ca instanța de judecată să oblige pârâții la restituire este admisibilă.

Pentru aceste considerente, având în vedere că, menținând soluția de respingere ca inadmisibilă a cererii, tribunalul a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului, în baza art. 498 alin. (2) C. pr. civ. raportat la art. 488 alin. (1) pct. 5 și 8 C. pr. civ., instanța a admis recursul reclamantei, a casat decizia recurată și a trimis cauza la aceeași instanță pentru rejudecarea apelului.

B. DREPTURI REALE

3. Procedura de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989

– Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, rep.¹: art. 25

– Legea 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente

Refuzul de soluționare a unei cereri echivalează în privința efectelor cu un răspuns negativ care deschide persoanei îndreptățite accesul la justiție, motivul invocat de pârât, respectiv necomunicarea de către intimați a unor copii de pe actele de identitate, neconstituind un impediment legal care să împiedice soluționarea notificării.

**(Secția I civilă, Decizia civilă nr. 210 din 23 octombrie 2019²,
rezumată de judecător Daniel Ioan Herman)**

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată sub nr. [...]/30/2018 reclamantii A... și B... au chemat în judecată pe pârâtul Primarul Municipiului Timișoara solicitând obligarea acestuia la emiterea dispoziției privind acordarea despăgubirilor pentru imobilul situat în Timișoara [...], înscris în CF nr. [...], nr. top [...].

În motivarea cererii s-a arătat că în anul 2001 odată cu apariția Legii nr. 10/2001 au formulat notificare prin care au solicitat restituirea în natură a imobilului.

¹ Publicată în M. Of. nr. 798 din 2 septembrie 2005. (F.N.)

² Speța a fost publicată în Revista Buletinul Curților de Apel nr. 2/2020, p. 8. (F.N.)

Dosarul administrativ nr. [...] /2001 a fost trimis Instituției Prefectului fiind apoi returnat Primăriei Municipiului Timișoara pentru a se emite dispoziția, însă nici până în prezent dosarul nu a fost soluționat.

Pârâtul a depus întâmpinare prin care s-a recunoscut starea de fapt arătată în cuprinsul cererii principale.

Prin Sentința civilă nr. 161 din 18.02.2019 pronunțată în dosarul nr. [...] /30/2018, Tribunalul Timiș a admis cererea formulată de reclamantii A... și B..., în contradictoriu cu pârâtul Primarul Municipiului Timișoara și a obligat pârâtul să procedeze la soluționarea Notificării nr. 5/22.05.2001 înregistrată în dosarul nr. [...] /2001, fără cheltuieli de judecată.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut că reclamantii - în calitate de persoane îndreptățite – au notificat Municipiul Timișoara – în calitate de persoană juridică deținătoare – solicitând restituirea în natură a imobilului preluat abuziv în baza Decretului nr. 223/1974.

Notificarea a fost înregistrată sub nr. 5/22.05.2001 și nu a fost soluționată până în prezent prin emiterea unei dispoziții motivate.

Potrivit art. 25 din Legea nr. 10/2001 unitatea deținătoare este obligată să se pronunțe prin decizie sau dispoziție motivată asupra cererii de restituire în natură sau dacă restituirea în natură nu este posibilă să se pronunțe prin decizie sau dispoziție motivată asupra despăgubirilor convenite în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate abuziv așa cum se prevede la art. 26 din Legea nr. 10/2001.

Obligația de soluționare a notificării este expres prevăzută de lege și reprezintă o prestație pozitivă ce revine pârâtei în baza legii.

Așa fiind, văzând și art. 1164 C. civ. instanța a admis ca întemeiată cererea și a obligat pârâtul să soluționeze notificarea prin emiterea dispoziției motivate.

Împotriva Sentinței civile nr. 161 din 18.02.2019 pronunțată de Tribunalul Timiș în dosarul nr. [...] /30/2018 a declarat apel pârâtul Primarul Municipiului Timișoara, solicitând admiterea apelului, schimbarea în tot a hotărârii apelate în sensul respingerii cererii de chemare în judecată,

În motivarea apelului, pârâtul a arătat că prima instanță a pronunțat o hotărâre netemeinică și nelegală, admitând cererea de chemare în judecată formulată de către reclamantii - intimați și dispunând obligarea sa la soluționarea notificării nr. 5/22.05.2001 înregistrată în dosarul nr. [...] /2001.

Prin cererea de chemare în judecată, reclamantii-intimați au solicitat obligarea instituției pârâte la emiterea dispoziției privind acordarea despăgubirilor pentru imobilul - apartament [...], înscris în CF nr. [...], nr. top. [...] precum și obligarea Primarului municipiului Timișoara de a transmite Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor dispoziția în vederea acordării despăgubirilor în condițiile legii.

Prin notificarea nr. 5/22.05.2001, numiții A... și B... prin mandatar C..., au solicitat restituirea în natură a apartamentului nr. [...] situat în Timișoara [...]. Apartamentul revendicat a trecut în proprietatea Statului Român în baza Decretului nr. 223/1974 de la autorii notificării iar apoi a fost vândut în temeiul Legii nr. 112/1995 unor persoane fizice.

Prin Dispoziția nr. 1522/19.12.2002 a Primarului Municipiului Timișoara s-a respins cererea de restituire în natură a imobilului situat în Timișoara, [...] înscris în CF ind. [...] Timișoara, nr. top. [...] formulată de A... și B... și s-a transmis spre soluționare Instituției Prefectului jud. Timiș dosarul privind notificarea susnumiților.

Dispoziția nr. 1522/19.12.2002 emisă de Primarul Municipiului Timișoara a fost contestată la Tribunalul Timiș. Prin sentința civilă nr. 296/07.04.2003 pronunțată în dosarul nr. [...] /C/2003 s-a respins ca neîntemeiată contestația formulată de reclamant. Împotriva acestei soluții, reclamantul a declarat apel care a fost de asemenea respins ca nefondat prin Decizia civilă nr. 199/27.11.2003 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. [...] /C/2003. Ulterior, Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia din data de 02.12.2004 a respins irevocabil recursul declarat de către reclamant.

Dosarul administrativ nr. [...] /2001 a fost transmis de Instituția Prefectului Timiș la A.N.R.P la data de 01.11.2005. Această instituție însă l-a returnat în vederea reanalizării și emiterii unei noi dispoziții, având în vedere că, prin art. 33 Titlul VII din Legea nr. 247/2005 au fost abrogate art. 34-40 din Legea nr. 10/2001.

Prin adresa nr. [...] - [...] din 02.04.2019 a Direcției Clădiri, Terenuri, Dotări Diverse - Biroul Clădiri – Terenuri II VEST, s-a precizat că, pentru ca dosarul administrativ nr. 259 să poată fi înaintat Comisiei de Aplicare a Legii nr. 10/2001 din cadrul instituției pârâte în vederea emiterii unei dispoziții cu propunere de acordare de despăgubiri și înaintarea dosarului către Autoritatea Națională pentru Stabilirea Despăgubirilor, intimații trebuind să transmită pârâtului copii autentificate de pe actele de identitate, deoarece cele existente la dosarul administrativ erau expirate din anul 2012.

Până în prezent apelantul pârât nu a primit înscrisurile solicitate. Doar după ce intimații vor comunica cele solicitate, procedura administrativă de soluționare a dosarului în baza Legii nr. 10/2001 va putea fi continuată.

În drept, apelul a fost întemeiat pe dispozițiile art. 466-481 C. pr. civ., pe dispozițiile Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 coroborate cu prevederile H.G. nr. 250/2007 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001.

Astfel investită, instanța de apel a reținut că prin cererea de apel formulată, după o reiterare a etapelor pe care le-a parcurs soluționarea notificării formulate de reclamant în baza Legii nr. 10/2001, apelantul a invocat ca motiv de netemeinicie și nelegalitate a sentinței tribunalului, împrejurarea că intimații trebuie să transmită copii autentificate de pe actele de identitate, deoarece cele existente la dosarul administrativ erau expirate din anul 2012 și că de abia după comunicarea celor solicitate procedura administrativă va putea fi continuată.

Curtea reține că reclamantul a formulat notificarea nr. 5/22.05.2001 prin care au solicitat restituirea în natură a apartamentului nr. [...] situat în Timișoara, [...], înscris în CF ind. [...] Timișoara, nr. top. [...], iar prin Dispoziția nr. 1522/19.12.2002 a Primarului Municipiului Timișoara s-a respins cererea de restituire în natură a imobilului menționat și s-a transmis spre soluționare Instituției Prefectului județului Timiș dosarul privind notificarea formulată (f.8 din dosarul primei instanțe). Din adresa nr. [...] / [...] din 27.07.2017 a Instituției Prefectului județului Timiș comunicată mandatarei reclamantilor, rezultă că dosarul administrativ a fost transmis de Instituția Prefectului Timiș la A.N.R.P la data de 01.11.2005, iar această instituție l-a returnat în vederea reanalizării și emiterii unei noi dispoziții, având în vedere că, prin art. 33 Titlul VII din Legea nr. 247/2005 au fost abrogate art. 34-40 din Legea nr. 10/2001, în consecință dosarul fiind trimis Primăriei Municipiului Timișoara (f.6 din dosarul primei instanțe).

Din cele mai sus arătate, rezultă faptul că notificarea formulată de reclamantî privind acordarea de măsuri reparatorii în temeiul Legii nr. 10/2001 pentru imobilul preluat de stat înainte de 1989 nu a fost soluționată încă pe fond, dosarul fiind trimis între diversele instituții implicate, iar pârâtul din prezenta cauză, deși avea obligația de se pronunța asupra dosarului administrativ cu soluționarea căruia a fost sesizat, a refuzat cu motivarea că reclamantîi nu au depus înscrisurile solicitate, respectiv copii autentificate de pe actele de identitate.

Conform jurisprudenței în materie, refuzul de soluționare a unei cereri echivalează în privința efectelor cu un răspuns negativ care deschide persoanei îndreptățite accesul la justiție, motivul invocat de pârât neconstituind un impediment legal care să împiedice soluționarea notificării.

Întrucât pârâtul în cauza de față nu a respectat obligația instituită prin art. 25 din Legea nr. 10/2001 modificată, de a se pronunța asupra cererii de acordare a măsurilor reparatorii formulată în temeiul Legii nr. 10/2001 de către reclamantî, în mod corect prima instanță a admis cererea acestora.

Pentru considerentele arătate mai sus, deoarece motivul de apel invocat nu este întemeiat, conform art. 480 alin. (1) C. pr. civ., instanța a respins apelul formulat de pârâtul Primarul Municipiului Timișoara împotriva Sentinței civile nr. 161 din 18.02.2019 pronunțată de Tribunalul Timiș în dosarul nr. [...] /30/2018.

C. TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR

4. Daune morale. Plângeri penale și majorări administrative. Exercițiul normal al unui drept subiectiv

– Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, rep.¹: art. 14, art. 15, art. 1353

Fapta prejudiciabilă nu este ilicită atunci când a fost săvârșită de autorul său în exercitarea prerogativelor recunoscute de lege unui drept subiectiv².

(Secția I civilă, Decizia civilă nr. 425 din 4 iulie 2019³,
rezumată de judecător Florin Dogaru)

*În speță, reclamantul A... a formulat o acțiune având ca obiect obligarea pârâtei B... la plata unor despăgubiri de 20.000 Euro cu titlu de daune morale reprezentând daune morale pentru prejudiciile aduse de către pârâtă *onoarei și demnității profesiei reclamantului*, în temeiul răspunderii civile delictuale.*

¹ Publicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011. (F.N.)

² „Orice drept privat conferă facultatea de a acționa în interes personal, iar nu în interes social. Revine legii atribuția să se asigure că prerogativele acordate titularului dreptului nu sunt contrare interesului public. Dar nu trebuie să îi cerem celui care își exercită dreptul să se preocupe el însuși de interesul social”. Ripertes G., *Le régime démocratique et le droit civil moderne*, Paris, 1936, citat de Căpățână O., *Premisele juridice ale exercitării comerțului*, în R.D.C. nr. 1/1991, p. 13, nota 1. (F.D.)

³ Speța a fost publicată în Revista Buletinul Curților de Apel nr. 11/2019, p. 9. (F.N.)

Potrivit prevederilor art. 1357 NCC, cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o fapta ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

Răspunderea civilă delictuală presupune un raport juridic obligațional care izvorăște dintr-o faptă ilicită cauzatoare de prejudicii, raport în care autorul faptei ilicite sau o altă persoană chemată să răspundă are obligația de a repara prejudiciul. Condițiile legale pentru antrenarea răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie sunt: fapta ilicită, prejudiciul, raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu, vinovăția.

Prin *fapta ilicită*, ca element al răspunderii civile delictuale, se înțelege orice acțiune sau inacțiune prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv sau chiar interesului ce aparține unei persoane. Nu numai fapta comisivă (acțiunea), ci și omisiunea (inacțiunea) ar putea constitui element al răspunderii civile delictuale – art. 1349 alin. (1) C. civ. – în măsura în care norma juridică obligă o persoană să acționeze într-un anumit mod, iar aceasta nu s-a conformat dispoziției legale, deci nu și-a îndeplinit o activitate impusă de lege sau nu a luat o măsură impusă de lege.

În aprecierea caracterului ilicit al faptei urmează a se ține cont și de bunele moravuri (regulile de conviețuire socială), în măsura în care acestea sunt încorporate în normele juridice care fac trimitere la morală.

Conform art. 1353 C. civ.: „*cel care cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv*”.

Prin urmare, *fapta prejudiciabilă nu este ilicită dacă a fost săvârșită de autorul său în exercitarea normală a unui drept subiectiv ce îi aparține*. Exercitarea normală a dreptului subiectiv presupune: respectarea legii, a uzanțelor și a bunelor moravuri; respectarea limitelor externe ale dreptului subiectiv, atât de ordin material (de exemplu, proprietarul unui teren nu poate să construiască dincolo de linia vecinătății), cât și de ordin juridic (spre exemplu, creditorul nu poate pretinde debitorului său mai mult decât acesta îi datorează); respectarea limitelor interne ale dreptului subiectiv, adică exercitarea acestuia numai potrivit scopului în vederea căruia este recunoscut de lege; exercitarea dreptului subiectiv cu bună-credință. Dacă însă dreptul subiectiv este exercitat abuziv, va fi angajată răspunderea civilă delictuală a titularului pentru prejudiciile astfel cauzate.

Pentru a caracteriza *exercițiul unui drept subiectiv ca abuziv*, este necesar să fie îndeplinite următoarele cerințe: să existe un drept subiectiv civil, ceea ce presupune, printre altele, respectarea limitelor externe ale dreptului; autorul abuzului să fie titularul dreptului subiectiv civil în cauză și să fie capabil să îl exercite; dreptul să fie dirijat spre realizarea unui alt scop decât acela pentru care a fost recunoscut de lege (să fie deturnat de la finalitatea sa legală), de exemplu, titularul își exercită dreptul subiectiv în scopul de a vătăma pe altul, de a-l șicana etc.; dreptul să fie exercitat cu rea-credință.

Sanctiunea cu caracter general a exercitării abuzive a unui drept subiectiv constă în obligarea autorului abuzului, dacă este cazul, la plata despăgubirilor pentru prejudiciul de ordin patrimonial sau nepatrimonial cauzat prin exercitarea abuzivă a dreptului său, potrivit regulilor ce guvernează răspunderea civilă delictuală.

Curtea reține că, în conformitate cu dispozițiile art. 10 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului: „1. *Oricare persoană are dreptul la libertatea de exprimare*. Acest drept cuprinde *libertatea de opinie* și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul

articol nu împiedică statele să impună societăților de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune un regim de autorizare. 2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

Referitor la încălcările privind onoarea și reputația, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a clasificat *afirmațiile unei persoane în două categorii: 1. judecăți de valoare și 2. afirmații factuale*.

Judecățile de valoare presupun exprimarea opiniei unei persoane asupra calităților profesionale, morale și personale ale altuia.

Afirmațiile factuale se referă la exprimarea unor acuzații de a fi comis fapte determinate.

Jurisprudența Curții Europene permite sancționarea judecăților de valoare, atunci când acestea sunt pur injurioase ori atunci când nu au o bază factuală suficientă (decizia Corneliu Vadim Tudor c. România).

Comunicarea unor informații factuale (acuzații determinate) false despre o persoană poate face obiect al unor sancțiuni. Curtea Europeană a Drepturilor Omului subsumează posibilitatea de sancționare de buna-credință a celui ce face afirmațiile în discuție și de respectarea unei anumite deontologii care impune verificarea informațiilor. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia atingerilor aduse libertății de exprimare, atunci când comunicarea unor informații factuale nu este realizată cu bună-credință, se impune aplicarea unor sancțiuni pentru a proteja drepturile și libertățile altuia.

În speța dedusă judecății, Curtea constată că pârâta nu a emis nici judecăți de valoare și nici afirmații factuale, în sensul mai sus descris; *plângerile penale și sesizările administrative formulate de către pârâta recurentă se încadrează în exercitarea normală a dreptului recunoscut oricărei persoane de a se adresa organelor competente de urmărire penală, conform dispozițiilor art. 288 alin. (1) C. pr. pen., iar comunicările prin sms și bilet scris adresate reclamantului, se încadrează în libertatea de exprimare a pârâtei*.

Sesizarea de către pârâta recurentă a organelor de urmărire penală nu poate reprezenta un abuz de drept, în absența elementelor care să demonstreze că acesta a acționat cu rea-credință, în scopul de șicanatoriu.

Or, reclamantul nu a dovedit reaua-credință a pârâtei, cu atât mai mult cu cât, în urma sesizării pe care a formulat-o împotriva acesteia în legătură cu infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare, prin *Încheierea penală nr. 830/10.10.2017, definitivă, pronunțată de Judecătoria Deva în dosarul nr. [...]/221/2017* – depusă la fila 14-15 dosar recurs – s-a dispus respingerea plângerii formulate împotriva ordonanței de clasare date în dosarul [...]/P/2015 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Deva.

În considerentele acestei hotărâri, se rețin următoarele: „Infracțiunea de inducere în eroare a organelor de judicare se poate comite cu intenție directă sau indirectă. Potrivit literaturii de specialitate și practicii judiciare, făptuitorul trebuie să fie de rea-credință, să sesizeze organele judiciare cu privire la existența unei fapte prevăzute de legea penală ori în legătură cu săvârșirea unei asemenea fapte de către o anumită persoană, cunoscând că aceasta este nereală.